

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczar) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fel oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A kántortanítók 'bajjai.

A folytonos jajgatás egy csöppet sem segít rajtunk és családjunkon. Mikor utóljára együtt voltunk a kath. tanügyi tanács gyűlésén, én és velem mások is azt várták Szokolyi István kántorsamtól, aki a külön kántori nyugdíjért lelkesedik és ebben az ügyben magának sok érdemet és mindnyájunk elismerését szerezte meg magának, mondom: azt vártuk, hogy ő kész javaslattal rukkol elő. Csalatkoztunk, mert ő hosszúra terjedt fölolvásásában inkább csak siránkozott; a kántortanítók szívének sebeit szaghatta föl; föltárta a sok aj-bajt, rimánkodva panaszkodott — magunk előtt, a magunk körében. Úgy vettem észre, hogy a «csupán csak kántorok»-at is bele akarja vonni a «kántortanítók» nyugdíjügyébe, holott tudnia kell, hogy a kántortanítók «tanítók is», míg a csupán csak kántor urak nem tartoznak tanítói képesítéssel birni. A csupán csak kántorok nem is szoktak a tanítóegyesületekbe belépni; ők nem tagjai azoknak s tudtommal a legtöbbször csak eszeágában sem volt belépni és a tagsági kötelességeket teljesíteni.

Mondok én valamit: az országos nyugdíjalapot tulajdonképen a kántortanítók teremtették meg, ezek között is a nagy többségben volt kath. iskolamesterek, akikről pedig az ú. n. Ratio educationis bizonyos tekintetben humánusabban gondoskodott, mint az országos alap! És azóta hányan csúsztak-másztak be ebbe az országosba: óvók, okleveles óvónők stb., akiknek különben igaz szívből azt mondjuk: Isten hozta őket! — De már azokat a nyilvános joggal bíró sok mindenféle fajú megjellegű egyik évtől a másikig tengődő-vergődő magániskolák «tulajdonosait» és «igazgatóit», akik ma itt, holnap meg amott ütök föl sátorfájukat, hogy azokat ki tette tagokká, nem tudom, de elég rosszul tette! Hát mi csak maradjunk meg a magunk fészkeben, a tanítók (kántortanítók) kedves családkörében! Ne sóhajtozzunk mi még egy másik nyugdíjalap után, hanem maradjunk meg régi álláspontunkon, amint a szombathely-egyház-

megyei róm. kath. tanítóegyesület ezután is görcsösen ragaszkodik hozzá és fog igazságunkért harcolni kitartással, türelemmel és erős akarattal, ami a következő sorokból kitünik. Ajánlom a társuletek szives figyelmébe!

I. Kivonat a szombathelyi-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület központi bizottságának 1904. március hó 24-én Szombathelyen tartott üléséről fölvett jegyzőkönyvből: «..... szóba került az alakulóban levő orsz. róm. kath. kántori nyugdíj-intézet s hogy minő álláspontot fog ez ügyben egyesületünk elfoglalni? Az elnök megemlíti, hogy ez az ügy az orsz. kath. tanügyi tanács legutóbbi ülésén szintén tárgyalatott, de határozatot a tanács nem hozott, hanem utasította annak tervezőjét újabb javaslattételre. Többek hozzászólása után a bizottság arra a meggyőződésre jutott, hogy az ügy gyökeres orvoslása az volna, ha a kántori fizetés ne csak a tanítói fizetés kikerekítése esetében tekintetnek tanítói fizetésnek, hanem általában s mint ilyen, a nyugdíjba is beszámítatnék. Azért azt határozta, hogy az 1893. évi XXVI. t.-c. 8. §-ának ilyen módon és értelemben leendő magyarázása céljából az egyesület nevében küldöttséget meneszt a közoktatásügyi miniszter úrhoz; e küldöttség tagjaivá a bizottság Barabás György elnököt, Fejes Jánost és Barabás Istvánt választá. Egyúttal határozatba ment, hogy a szerkesztendő memorandum ölelje föl a tanítói fizetések rendezésének kérdését is».

II. Itt következik a mi emlékiratunk:

«Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi magyar kir. Miniszter Úr!

Kegyelmes Urunk!

A szombathelyi-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület mély hódolattal üdvözli Excellenciádat a vallás- és közoktatási kormány élén.

Az egész szombathelyi püspökség területére kiterjedő egyesületünknek közel 500 kath. tanító tagja reménnyel néz Kegyelmes Urunk kormányzata elé, meg lévén győződve arról, hogy Excellenciád, mint a vallás- és közoktatási kormánynak eddig is hosszú időn át oszlopa és vezérférfia,

egy-től-egy-ig ismeri a kath. tanítók bajait; élelátása föl ismeri a kath. tanítók sérelmeiben a hazai közoktatásügy baját is, és Excellenciád bölcsessége meg is fogja találni e bajok orvoslásának módját.

Azért nincs is szándékunkban hosszadalmasan esetelni azt a siralmas nyomort, mellyel egyesületünk 500 tagja közül még ma is több mint 300 tanító — többnyire családapa — küzdeni kénytelen. Excellenciád bizonytalannal nagyon átérzi: mily nehéz lehet csekély 8—900 koronából családot tisztességesen föntartani, gyermekeket fölnevelni s emellett mégis egész odaadással a nevelés-oktatásügynek szolgálni.

Ma már nincs tanító, akinek nem volna legalább akkora képzettsége, amennyi egy érettségit tett tisztviselőnek van.

Az állami tisztviselők fizetésrendezésénél a megélhetés legvégsőbb szükséglete 1400 koronában állapított meg, mely alapfizetés a családfejlődés arányában fokozatosan emelkedik.

Nem kételkedhetünk abban, hogy Kegyelmes Miniszter Urunk az ország népoktatásügyének munkáit sem fogja ennél silányabb alapfizetésben és fizetésjavulásban részesíteni, s nem fogja engedni Excellenciád, hogy a tanítók fizetésrendezése egyoldaluan történjék, hanem ez az ügy egyszerre általánosan, a haza összes tanítóira nézve egyöntetűen fog, és pedig mielőbb rendeztetni. Mert hisz mi, tanítók, mindnyájan, bármily jellegű iskolánál nyertünk alkalmazást, a hazának nevelünk honpolgárokat, s mindnyájunkat az édes haza szeretete vezérel munkánkban.

Hisszük és reméljük, hogy ezt az 1400 koronát, mint minimumot, iskolajellegre való tekintet nélkül általánosan fogja Kegyelmes Urunk megkövetelni minden tanítónak és — ha már a fizetési fokozat nálunk mellőztetik — az öt-öt éves korpótlék lesz az állami tisztviselők fizetésjavulását megközelítőleg: 200 koronában megállapítva. Kérjük is Excellenciádat mély hódolattal: kegyeskedjék fizetésrendezésünknel a megélhetés e legelemibb követelményeit mint föltétlen szükségességet előterjeszteni.

Ezt kéri az ország összes tanítósa. Ennek a kérelemnek teljesülésével hazánk közoktatásügye óriásit fog lendülni, s amit erre a célra a nemzet áldozni fog, az a nyomor béklyóiból kiszabaduló tanítók fokozottabb munkája nyomán nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is bőven térül meg a nemzet javára.

Nekünk, kath. tanítóknak, azonban még külön kérésünk is van, melynek kegyes meghallgatásáért és megszívleléséért mély alázattal esedezünk.

A kath. tanítók nagy része kántori teendőket is végez az egyháznál, s ez állásoknál a díjazás együttesen mint kántortanítói *egységes* fizetés volt mindig megállapítva. Az ily kántortanítói állásoknál a csekély kántori teendő nem igen zaporítja a munkát, mert hisz a tanító — még az állami iskoláknál is — különben is el szokta kisérni a növendékeket az istentiszteletre s az

egyházi szertartásban is mindenütt szívesen vesz részt.

Epen azért nem tiltakozott a felekezeti tanítósa az ellen sem, hogy a tanítói fizetésnek törvényesen megállapított minimumába a kántori javadalom is befoglalattott. Megnyugvással fogadta az 1893. évi XXVI. t.-cikket, melynek 8-dik §-a így rendelkezik: «Ha a hitfelekezeti iskolatanító az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 141. §-ának harmadik bekezdése értelmében a kántori teendőket is végzi, a tanítói fizetés megállapításakor a tanítói és kántori járandóságok *együttesen tanítói fizetésnek veendőek*.

Most is alázattal jelentjük ki, hogy a kántori javadalomnak a tanítói fizetés minimumába beszámítását szívesen elviseleljük, mert hisz a munkatöbblet vajmi csekély a kántortanítói állásnál, a megélhetés pedig az együttes javadalmazással — *ha az különben megfelelő* — biztosítva van.

De, Kegyelmes Urunk, minékünk tovább is kell tekintenünk!

A kántortanító is előregül, szolgálatra képtelenné lesz: nyugdíjra szorul. Vagy pedig elhal idő előtt, — hisz fehérholló számba megy az a tanító, aki az oly túlságos magas 40 szolgálati évet kitöltheti! — tehát a legvalószínűbben elhal a kántortanító szolgálata közben és özvegye, apró árva szorulnak a nyugdíjalap segélyére.

Itt egy roppant igazságtalan s az előregült kántortanítóra vagy a hátrahagyott özvegyre s árvaakra kétségbeejtő helyzet tárul föl.

A nyugdíjigény ugyanis egy miniszteri rendelet alapján (29.751/1893.) a kántori javadalmak leszámításával esupán a tanítói járandóságok után állapítatik meg. Így aztán az előregült kántortanító vagy annak hátrahagyott családja egyszerre a legnyomorultabb koldússá válik.

Nincs ennek a miniszteri rendeletnek semmi törvényes alapja. Ugyanis a fönnebb idézett t.-cikk világosan együttes *tanítói fizetésnek parancsolja* venni a tanítói és kántori járandóságokat; sőt az 1894. évi 10.000. számú miniszteri rendelet mellékletül kiadott utasítás 1. fej. 4. pontja szerint is, ha a hitfelekezeti iskolatanító az 1868: XXXVIII. t.-c. 141. §-ának harmadik bekezdése értelmében a kántori teendőket is végzi, a tanítói és kántori járandóságok mind beszámítandók az 1893. évi XXVI. t.-c. 1. §-ában meghatározott illetmények (t. i. a tanítói fizetés) megállapításánál.

Már pedig az 1891. évi XXXIII t.-c. 3. §-a értelmében a tanítóknak a fizetés teljes összege jár nyugdíjúl, *s nem található sem ebben a törvényben, sem az alapító 1875. évi XXXII t.-cikkben sehol oly rendelkezés, mely a kántortanítók javadalmának kántori részét kizárna a nyugdíjba beszámítható javadalmak közül.*

Im, itt az *igazságtalanság* a kántortanítókkal szemben! Ez az állapot teszi még siralmasabbá a kántortanító helyzetét, kinek feje fölött és családja fölött Damokles-kardként a koldúsbot lebeg.

Ezen a siralmas, ezen a törvénytelen és igazságtalan állapoton méltóztassék segíteni, Kegyelmes Urunk! Méltóztassék a törvények alapján megál-

tanítani, hogy amint a kántori és tanítói javadalomnak együttesen tanítói fizetést képeznek, épen így a nyugdíj tekintetében is az egységes teljes fizetés legyen az igényalap!

Igaz, hogy ez az orsz. nyugdíjalapnak nagyobb megterhelését vonandja magután; ám de szívesen megfizetik a kántortanítók az egész fizetésökre kívándó százalékokat is. S ha a tagdíjtöbblet nem fődözné is egészen az így esedékessé váló nyugdíjfizetések többletét, akkor sem lenne a megterhelés nagyobb, mint amennyit apadna a nyugdíjalap bevétele a tankötelesek által törvény szerint fizetendő s épen nem sérelmes 30 filléres illetékek szándékolt törlesztésével, ami ellen egy korábbi fölterjesztésünkben mi már fölemeltük alázatos szavunkat.

E bajnak orvoslását kérjük Kegyelmes Urunktól, *de nem azon a módon, amint állami kartársaink azt — jó szándékkal ugyan, de nem a törvénynek és igazságnak megfelelőleg — kérelmükbe bevonták, hogy ugyanis a kántori jövedelmek csak a minimum határáig számíttassanak be az együttes tanítói javadalomba. Ne így történjék az, hanem legyen a beszámítás egészen a törvénynek és igazságnak megfelelő: legyen beszámítva a nyugdíjigény megállapításánál a teljes kántortanítói fizetés.*

A kántortanítói összjavadalom úgyis csak nagy ritkán és csak ott fölözi a minimumot, ahol a kántortanító — nagyobb községekben — az igazgatói teendőt is végzi, lévén az igazgatói teendő is a kántortanítói javadalmazással megfizetve. És itt legmélyebb tisztelettel mutatunk arra, hogy az igazgatói fizetéstöbbletek a nyugdíjba úgy az állami iskoláknál, mint mindenütt beszámíttatnak, ily külön igazgatói illetmény pedig a kántortanítói állásoknál ismeretlen fogalom, az iskola ügyeinek vezetéséért szándékolt díjazás mindenütt benn értetődik a kántortanítói javadalomban. Ahol van többlet, ott a többletet úgyis az indokolja, hogy a kántortanító — úgynevezett főtanító — az igazgatói teendőket is — sok esetben nagy tanítótöbbséggel működő iskola vezetését — végezni köteles minden külön díjazás nélkül.

Kegyelmes Miniszter Urunk!

Nem kérünk semmi jogtalant és nem terjeszkedünk túl a legszerényebb igényeken.

Az országos tanítói bizottság fölterjesztése nem merítette ki a felekezeti tanítók jogos kívánságait, az intézők jóformán nem is ismerik egészen a felekezeti, különösen a kántortanítók helyzetét és alkalmaztatását. Ezért kellett nekünk külön felemelni kérészavunkat Excellenciádhoz, a legteljesebb bizalommal esedezván:

méltóztassék ügyünket hathatós védelmébe fogadni, s addig is, míg fizetésrendezésünk ügye törvényes intézkedés alá kerül, mielőbb az 1893. évi 29.751. számú miniszteri rendeletet hatályon kívül helyezni s a nyugdíjigény megállapítására a teljes kántortanítói fizetés számításbavételét kegyesen elrendelni!

Mely hódolattal stb.

Ismét ajánlom a tanítóegyesületeknek, maradjanak meg az egyetlen törvényes és igazságos állásponton, melyen megmaradva, előbb-utóbb győznünk kell! Ha a külön nyugdíjalapot keressük (s ezt kereshetnök mindörökké!), amellet meg elhagynók a törvényes és igazságos ügyet: még utódaink is vádolhatnának bennünket Isten és emberek előtt!

Sárvár.

Barabás György.

A néptanító, mint a keresztény szocializmus apostola.

Csak egy-két évtized előtt is fölöslegesnek látszott hazánkban a szocializmus kérdésével foglalkozni. Ki is gondolt volna arra, hogy e tan elterjedjen a mindig tejjel-mézzel folyó ország hirében álló Magyarországon, melynek lakói bodog melegelettségben élnek. S lám, rövid pár év alatt fölüti fejét nálunk is a szociális kérdés, munkászendüések hire hangzik innen is, — onnan is, a nép nagy része nyomorog s az elégedetlenség általános.

A szocializmus tenyésztésére jól elő van készítve a talaj és sok helyen gyökeret vert már. A jövő fogja megmutatni, hogy milyen virágokat nyit s milyen gyömölcsöket érlel a teljes egyenlőséget hirdető és földi mennyországot ígérő szociáldemokrácia, ha idejekorán nem talál nemesítő kezekre.

Nem akarjuk azt mondani, hogy a földat e részben teljesen, vagy főképen a tanítóságot illeti. Korántsem! Számos tényezőnek kellene közreműködni ahhoz, hogy az említett bajok orvoslást találjanak, hogy a téves szociális irányzatok útja el legyen vágva s helyette a keresztény szocializmus lépjen előtérbe. Annyi azonban bizonyos, hogy a tanítóság, hatalán csekély mértékben is, demindenestre részt vehet e földat teljesítésében. Részt vehet pedig azért, mert folytonosan érintkezésben áll a néppel, amelynek tanítása, nevelése képezi földatát. Érintkezik a gyermekekkel s általuk a fölnttekekkel, mint szülökkel. Így hathat közvetlenül a jövő és közvetve a mai nemzedékre.

Legyen tehát valóban a keresztény szocializmus apostola. Nem lehet közönyös ránézve, hogy a nép, amelynek körében napjait végigéli, a gyermek, akinek nevelésébe szívének egész melegét és lelkesedését belefektette, milyen veszélyes áramlattal áll szemben, hogy ez az áramlat képes lesz éltének boldogságát tönkretenni s bimbájában elhervasztani a kedves erényeket, melyeket szívébe plántálni iparkodott.

Az a kérdés már most, mit tegyen a néptanító, hogy a ker. szocializmust érvényre juttassa? Elsősorban az iskolában, másodsorban pedig az életben működhet e cél szolgálatában.

1. Az iskolában nevelje a gyermekekben azokat az erényeket, amelyek a ker. szocializmus alapjai.

Mint hogy a szociáldemokrácia terjedésének főoka a vallástalanságban rejlik, azért kettőzített figyelemmel oltsa szívükbe a vallásosságot. Legyen e tekintetben is ő maga példaképe tanítványainak. Tanítson vallásos szellemben. Tudják meg a gyermekek, hogy Isten előtt mindnyájan egyenlők vagyunk. Hogy nem a gazdagság, vagy fényes tehetségek, hanem a szív jósága az, ami egyik embert a másik fölé emeli és Istenhez közelebb hozza. Hogy e birtokot valamennyien megszerezhetjük. Hogy az életben közös boldogságon kell fáradoznunk, mert ez az Isten akaratja. Ültessük szívükbe a felebaráti szeretetet s az irgalmasság érzetét, hogy embertársaik szenvedéseit megindulás nélkül nézni ne tudják.

Fojtsuk el bennük a kapzsiságot és az önzési hajlamokat. Neveljük őket az igazság szeretetére, egymás iránti szíves, szeretetteljes bánásmódra. Követeljük meg épen ezért már az iskolában, hogy társaik iránt szeretettel és szolgálatkészséggel legyenek. Láttassuk be velük kimondhatatlan hasznát az összetartásnak és egyesülésnek minden jöbön.

Tanítsuk őket a tekintély tiszteletére, engedelmességre az egyház és az állam törvényeivel szemben. Neveljük őket főképen takarékosásra és önmegtartózkodásra, hogy elégedjenek meg azzal, amijük van. Lássák be pl. a történelem tanítása folyamán, hogy ha vannak nehéz helyzetek és igazságtalan állapotok, azt nem lázongások fogják megszüntetni.

Szerettesse meg velük a munkát. Vesse mélyen szívükbe ezt az isteni parancsot: «Imádkozzál és dolgozzál!» Ez nem lesz nehéz, mert csak figyelmeztetni kell őt rá s még az első osztályos kis tanuló is megérti, hogy Isten szívesen tekint rá, ha az egész napot kötelességeinek szorgalmas teljesítésében töltötte. Ezt a munkaszeretetet kell fokról-fokra tovább fejleszteni, hogy később is már felnőtt korában boldogságot érezzen egy munkában, kötelességteljesítésben eltöltött nap után, olyan nyugalmat és boldogságot, aminőt semmiféle korcsmai mulatozással, de a világ összes kincseivel sem cserélne föl.

Fáradságának jutalmát ne csupán, vagy főképen földi javakban keresse. Bizzék mindenkor az isteni Gondviselésben jó és rossz napok közepette.

Ez volna kötelmeinknek egyik része, amelyet ha jól teljesítettünk, erős lelkeket bocsátunk ki az életbe, akik nem egykönnyen szegődnek az internacionális szövetség bujtogatói közé.

2. A másik eszköz, amellyel a néptanító is szolgálhatja a ker. szociálistus ügyét, a nép anyagi jólétének emelése a keresztény szövetkezetek életbeléptetése által.

Tudjuk azt jól, hogy az egyesülésben, összetartásban erő van. Amit egy ember el nem érhet, azt egyesülten tíz-húsz ember könnyen véghezviheti. Pl. a szegény földműves tíz hold szántóföldet szeretne, hasznabérbe venni. Az uraság ad

is ki és pedig olcsón, de 50 holdat. Már most öt ember összebeszél, kivesszik együtt, azután elosztják maguk között s szépen megmunkálva hasznót hoz a föld mindegyiküknek. Ezek szövetkeztek a földnek hasznabérbe vételére s mindegyikük hasznát látta az egyesülésnek.

Nagyobb városokban a munkások betegsegítő egyesületet alakítottak. Egy munkás nem vívhatott ki magának olcsó orvosi kezelést és gyógyszereket, de a sok munkás egyesülése, szövetkezése lehetővé tette ezt is.

Igy van ez a szövetkezeteknél is. Egy ember, különösen a kis ember magára hagyatva gyöngö, egymaga vagyoni állapotán segíteni, — adósságaiból, nyomorából kivergődni képtelen. De ha már most sok kis ember, pl. egy egész község lakossága szövetkezik, úgy bizonyára könnyebben eszközlik a bajok orvoslását. Epen e célból alakultak a szövetkezetek oly nagy számmal a külföldön s alakulnak hazánkban is.

Angliában még 1844-ben alakult és nagy figyelmet gerjesztett a rochdalei derék takácsok szövetkezete, ami kimutatta ez intézménynek kimondhatatlanul hasznos voltát. Pedig nem más, mint 28 takács alakította. Egyszerű gyári munkások, akik a manchesteri szövőgyárakban dolgoztak, de szép keresetük mellett is gyakran szükségét láttak, mert az élelmi cikkekhez igen drágán jutottak. Összebeszéltek tehát, hogy küzdelem árán is félretesz mindegyik heti keresményéből 10 krajcárt. Meg is tették s mikor a gyűjtés eredménye 280 forint volt, azon szövetkezeti áruházat nyitottak. De ezt az áruházat csak boltocskának nevezhetjük, oly kicsiny és egyszerű volt a legszükségesebb élelmi szerekkel. Az utca-gyermekek gúnytárgyát képezte a Béka-utcában, ahol fölállították. A takácsok föl sem vették, tovább küzdöttek 1845-ben már 80 tagja volt a szövetkezetnek, heti 15 krajcáros befizetésekkel. 1848-ban 140-en voltak, akik hetenkint összesen 4—500 forintot fizettek be. Ugyanebben az évben a «28 hereg fényes boltja»-nak csufolt kis szövetkezet szép háromemeletes házba költözött. Fokrol-fokra gyarapodtak s 1890-ben 11.358 tagja, évenként 27 millió forgalma és 477 ezer forint évi nyeresége volt a szövetkezetnek. Ma a rochdalei becsületes takácsok tarsulata igazán nagy tekintélynek örvend. Egy fő és 18 fióküzlete van, mindegyik a szövetkezet fényes palotájában. Saját hajóikon hozatják a gabonát, saját gőzmalmaikban őrletik a lisztet, saját pékműhelyeikben sütik a kenyeret, az ő mészárszékeikben vágják a húst. Nagy gyáraik vannak, amelyek az élelmi szereket, ruházatot s más szükséges árucikkeiket előállítják. Természetes, hogy így a hamisítatlan, jóminőségű áruhoz olcsó szerrel juthatnak a szövetkezet tagjai. Ezen kívül segítik a betegeket. Ujsághoz, könyvekhez juttatják a tagokat, akik valamennyien egyszerű munkásemberek. Van szépen megtakarított pénzük is. Pörük nincs egy se. Tagjaiktól csak azt követelik meg, hogy kevés keresetükből is tegyenek félre valamit.

Ez csak egy példa a sok közül, de elegendő arra, hogy belássuk a szövetkezésnek áldásos voltát. Az a kérdés, vajjon közreműködhet-e a tanító is ilyen szövetkezetek fölállításán? Hogyne! Hazánkban is vannak hitel-, fogyasztási-, értékesítő szövetkezetek, betegsegélyző-, olvasóegyletek s még sok neme a szövetkezeti intézménynek.

Párkány.

Dus Anna.

(Folytatása következik.)

Győzzön a jobb!

Dr. Ébentől.

Nem lepne meg módszerem kifogásolása, ha többet vagy nehezebbet foglalna magában az eddigi tananyagnál és megszokott eljárásnál.

De csak javítást és könnyítést sürgetek.

Az individualis tárgyalás tizen túl ellenmondás, és unalmas nyűg.

A műveletek alapján való fölosztás is könnyítés és javítás.

Az I. osztályban csak 10-ig haladjunk, a II. osztály tárgya a összeadás-kivonás, a III-iké a szorzás-osztás.

Holott eddig mind a négyet előírják kezdettől fogva, tekintet nélkül arra, hogy a falusi iskolák azt nem képesek elvégezni. Ez a nem reális, meg nem valósítható tanterv!

Vagy talán a tízes helyrendszer érvényesülése kivihetetlen? A «jó» orosz számgép mellett persze! De van arravaló váltó-számgépünk, mely a helyrendszer fej- és helybeli tényezőit világosan szemlélteti. A munka a szerszámtól is függ.

Csakhogy a nazerénus, aki nem akar puskát fogni, nem is lövi le az ellenséget.

A váltó-számgép kezelését pedig könnyebb eltanulni, mint a varrógépét vagy a manlicherét; három évre oszlik az s ugyancsak kevés jut egyre. Első évben csak az I., másodikban két, harmadikban mind a három osztályban alkalmazandó. Tehát annak a használata is megvalósítható az egész vonalon.

Arra semmi szükség, hogy miattam a tantervi javaslatok életbeléptetését elhalasszák; egy velem kiküldött bizottság két hónap alatt elkészülne vele.

Persze, ha derogál az, hogy esekélyesemre hallgasson az okt. tanács, akkor mind hiába! Maradjon a copf, legalább míg a németek le nem vágják!

Hogy az állami tervezetről szoltam s ott jártam utána, természetes, mert az mérvadó a kath. és községi iskoláknál is; a budapestiről pedig azért emlékeztem meg, mert minimuma dicsegetésen közelít fölfogásomhoz.

Hogy módszeremet miért ismerik aránylag kevesen, azt indokolni hosszú volna. Nem rajtam múlt, sem a módszeren, hogy azt már ma talán ismerjék és kövessék.

De bízom a javaslatok fölött döntőleg határozó

magas tényezőkben, hogy visszautasítják a foltozás dacára is rossz munkát, mikor újat és jót kaphatnak!

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Tanítók, mint orgonisták. Erdemes föl-
említeni, hogy a badeni nagyhercegségben miként szabályozták azoknak a tanítóknak tiszteletdíjait, akik a templomokban, mint orgonisták működnek; de az alábbiakból látni fogjuk, hogy meglehetősen előkelő zenei szakképzettséget is követelnek tőlük. Ezentúl tehát kapnak évi 200 márka tiszteletdíjat (eddig 100 volt) és külön 50 márkát a kórusal tartandó probakért. Votiv- vagy gyász-misénél az orgonisták külön kapnak egy márkát (eddig 80 német fillért). Az orgonisták azonban kötelezik magukat, hogy az eddig begyakorolt énekeket nem hanyagolják el; továbbá, hogy évenként a kórus zenei képzettségének megfelelő több hangú két latin misét gyakorolnak be, vagy ha már elég ilyen misét tud a kórus, más egyházi énekekre tanítják, amelyeket az ismert Cecilia-egylet kiadványaiból vesznek. Ezenfölül kötelességük különös figyelmet fordítani a német egyházi énekekre s hogy ez előadások méltók legyenek az istentiszteletekhez, akár rendesek ezek, akár pedig megrendeltek. Az egyházi zenéről tehát láthatólag alaposan gondoskodnak a badeni nagyhercegségben, s ezzel a katolikus tanítóknak, akik egyúttal orgonisták, tisztességes mellékjövedelmet is biztosítanak, amely körülbelül fölér a mi kántortanítóink jövedelmével.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

X. Pius pápa utasítása az egyházi zene ügyében.

Kivonat az esztergomi főegyházm. f. évi VI. körleveléből.

V. Énekesek. (Folytatás.)

12. Azon dallamokon kívül, melyeket a miséző pap és a segédkezők az oltárnál énekelnek s amelyeket mindig gregorián-ének szerint orgonakiséret nélkül kell énekelni, a liturgiai ének többi része mind a leviták karához tartozik és azért az egyházi énekesek, még hogyha világiak is, tulajdonképen az egyházi kart helyettesítik. Ennek következtében a zenében, melyet előadnak és pedig annak javarészában meg kell őrizni az egyházi karének jellegét.

Ezzel az egyes hang (solo) nincs egészen kizárva. De ennek nem szabad a szertartásokban a főszerepet játszania, úgy hogy a liturgiai szöveg nagy része így kerüljön előadásra; a solo-éneknek inkább egyszerűen csak dallamszerű jeladásnak, vagy bekezdésnek jellegével kell bírnia s emellett az egyházi kar tulajdonságaival szorosan a darab többi részéhez kell simulnia.

13. Ugyanebből az elvből következik az is, hogy az énekesek a templomban igazi liturgiai tisztséggel bírnak, minél fogva a nők minthogy erre a tisztségre nem alkalmazhatók, az ének- vagy a zenekar tagjai nem lehetnek. Hogyha tehát éles sopran és alt hangra van szükség, ezekre az egyház igen régi szokása szerint fiúkat kell alkalmazni.

14. Végül a templomi énekarban csak oly férfiakat szabad alkalmazni, kiknek vallásos és feddhetetlen élete ismeretes, akik az egyházi szertartás alatt tanúsított illő és ájtatos magaviselet által méltóknak bizonyulnak azon

szent tisztségre, melyet végeznek. Illő tehát, hogy az énekesek, míg a templomban énekelnek, egyházi ruhát és karinget viseljenek s egyúttal, ha a közönség tekintetének nagyon ki volnának téve, rács által legyenek elválasztva.

VI. Orgona- és zeneszerek.

15. Habár az egyház tulajdonképeni zenéjét a tisztá ének képezi, mindazáltal meg van engedve, hogy az éneket orgona kísérelje. Némely különös esetekben, kelte határok közt és megfelelő tekintetek figyelembe vételével más zeneszerek is használhatók, de a Caeremonialia Episcoporum előírása szerint soha az egyházmegyei hatóság különös engedelmé nélkül.

16. Minthogy az énekek mindig főszerepet kell játszania, azért az orgona, vagy a hangszerek egyszerűen csak arra hivatják, hogy az éneket támogassák, de nem, hogy azt elnyomják.

17. Nem szabad az éneket hosszú előjátékokkal bevezetni, sem azt ú. n. betétdarabokkal (pezzi d'intermezzo) megszakítani.

18. Az orgonajátéknak úgy a kíséretben, mint az elő- és közbeeső játékokban s hasonló esetekben nemcsak eme hangszer természetének kell megfelelnie, hanem egyszersmind az igazi egyházi zene mindama tulajdonságával is bírnia, melyek fentebb elő vannak sorolva.

19. Tilos a templomban a zongora használata, valamint más zajos, vagy kevésbé komoly (leggero) hangszereknek, milyenek például a dobok, réztányérok, csengők és a többi alkalmazása.

20. Az ú. n. zene-bandáknak tilos a templomban játszaniuk: és csak némely különös esetben, az egyházi hatóság beleegyezésével szabad a fuvó hangszereknek bizonyos korlátok, a térfogattal arányban levő választékát bebocsátani, hogyha maga a darab és annak zenekísérete komoly, illő stílusban van tartva, mely az orgonajáték stílusához hasonló.

21. A templomon kívül végzett körmeneteknél az egyházmegyei hatóság beleegyezésével meg van engedve a banda-zene, hanem a világi darabok minden körülmények közt ki vannak zárva. Kivánatos ily esetben, hogy a hangszerez zene csupán kísérete legyen valamely szent énekeknek, latin nyelven, vagy a nép nyelven, melyet az egyházi énekesek vagy a körmeneten jelenlevő jámbor társulatok tagjai énekelnek.

VII. Az egyházi zene terjedelme.

22. Nem szabad ének vagy zene kedvéért várokozhatni a papot az oltárnál azon időn túl, melyet a szertartás igényel. Az egyházi rendszabályok szerint a Sanctusnál készen kell lenni az Urfelemlítés előtt, azonban a misézónak is tekintettel kell lennie az énekesekre. A Glóriának és Credónak a gregorián hagyomány szerint aránylag rövidnek kell lenni.

23. Általában mint igen súlyos visszaélés kárhözható az, hogy az egyházi szertartás a zenével szemben mintegy másodrendű, szolgai szerepet játsszék. Az ellenkező a helyes. A zene tulajdonképen a liturgiának csak adaléka és aláztatos szolgálója.

VIII. Fő-eszközök.

24. A főnti határozatok pontos végrehajtására a püspökök, ha még nem tették volna, egyházmegyéjükben az egyházi zenében igazán járatos egyénekből külön bizottságot alakítsanak, melynek felátásuk szerint megállapítandó módon feladatuk legyen ügyelni a templomi zenére. De ne csupán arra legyenek tekintettel, hogy a zene magában véve jó legyen, hanem arra is, hogy megfeleljen az énekesek képességének és hogy jól legyen előadva.

25. A papnevelő és más egyházi intézetekben, a trienti zsinat rendeletei értelmében az összes növendékek szorgalmasan és odaadással műveljék a font diésért hagyományos gregorián-éneket, az elöljárók pedig hathatósan buzdítsák és lelkesítik ifjú alattvalóikat. Hasonló módon ahol csak lehetséges, egy Schola Cantorum alapítassék a klerikusok között az egyházi polifon-ének és általában a jó liturgiai zene művelésére.

26. A rendes liturgiai, erköctudományi és kánonjogi előadások alatt ne mulasszák el az illetékes tanárok részletebben érinteni azokat a pontokat, melyek az egyházi zene elveire és törvényeire vonatkoznak és igyekezzenek ezen ismereteket az egyházi művészetről szóló külön oktatással kiegészíteni, nehogy a kispapok mikor elhagyják a szemináriumot, teljesen nélkülözzék ezen, a papi műveltség teljességéhez tartozó ismereteket.

27. Igyekeznii kell, legalább a főbb templomokban, visszaállítani a régi énekkarokat (Scholae Cantorum), mint a hogy ez sok helyen már megtörtént. Ügybuzgó papságnak még a kisebb és falusi templomokban sem lesz lehetetlen ilyen énekkarokat megalkotni, sőt ezek könnyen eszközül szolgálnak neki majd arra, hogy maga köré gyűjtse a fiúkat és a fölöttteket az ő javukra és a nép épülésére.

28. Igyekeznii kell fontartani és előmozdítani az egyházi zene-iskolákat mindenütt, a hol ilyenek már léteznek és mindent elkövetni, hogy újak alapíttassanak ott, a hol még nincsenek. Igen fontos, hogy az egyház maga gondoskodjék saját mestereinek, orgonistáinak és énekesekének kiképzetéséről, az egyházi művészet igaz elvei szerint.

IX. Befejezés.

29. Végül figyelmébe ajánljuk a karmestereknek, énekeseknek, az egyházi férfiaknak, a papnevelő és más egyházi intézetek elöljáróinak, a szerzetes rendeknek, a plébánosoknak és más templomi elöljáróknak, a társas- és székes-káptalanok kanonokjainak és mindenekfölött az egyházmegyéek fejeinek, hogy ezeket a régóta várt és mindenkitől egy értelemmel kívánt reformokat egész lelkesedésükkel fölkaroják, nehogy megvetés tárgyává legyen az egyház tekintélye, mely e reformokat ismételtelen előadta és most újból sürgeti.

Kelt Rómában, Vatikáni apostoli palotánkban, szűz szent Cecília vértanú napján, 1903. nov. hó 22-én, pápaságunk első évében.

X. PIUS PÁPA.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A «Kassavidéki róm. kath. tanítóegylet» *kassai köre* által 1904. évi április 26-án délelőtt *Felső-Olcsváron* az elemi iskolában tartandó tavaszi rendes körgyűlésre a tisztelt kartársak, a főtisztelendő plébános urak, valamint a tanügy iránt érdeklődők szívesen tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Reggel 9 órakor szentmise. 2. Gyakorlati tanítást tart Szklenár Anna és Kótsis Lajos. 3. Elnöki megnyitóböszéd. 4. Tisztújítás. 5. A mult évi körgyűlési jegyzőkönyv fölolvása és hitelesítése. 6. Birálatok a gyakorlati tanítások felett. 7. A központi választmány által kijelölt és a tagok által kidolgozott pályamunkálatok beszéde és egy-kettőnek fölolvása. 8. A szabadon választott értekezések fölolvása és azok megbeszélése. 9. Vitatétel: a) a létesítendő orsz. kath. kántori nyugdíjról; b) a felekezeti tanítók fizetésrendezéséről. 10. A jövő gyűlés helyének kijelölése. 11. Indítványok. Miután körgyűlést évenként csak egyszer tartunk, kérem a rendes és a pártoló tag urakat, hogy a gyűlésen okvetlenül és pontosan sziveskedjenek megjelenni. Ezekután maradtam üdvözlettel Abauj-Enyickén, 1904. április 15-én. *Hován Endre* körelnök.

Tanítói körgyűlés. Az alsóungyi esperesi kerület tanítói köre folyó hó 6-án Dobóruszskán tartotta meg ezévi gyűlést Sirulsky Gyula sz. székli tanácsos, esperes elnöklete alatt, melynek egyik kiemelkedő mozzanata volt a klasszikus formában előadott és mély benyomást tevő elnöki megnyitó, melyben a szociálizmus káros hatását élénken esetelve, a pap és tanító együttes közreműködésének befolyásával s az ebből folyó olvasó- és ifjúsági egyesületek szervezésével óhajt annak gátat vetni. Gyakorlati tanítást *Jenáki Lajos*, értekezést *Somogyi Endre* dobóruszskai tanítók tartották. *Kontuly Mariska* pälöczy róm. kath. tanítónő birálatot olvasott föl. A felekezeti tanítók fizetésrendezésének napirenden való tartását *Müller István* esászlóci tanító okolta meg. Gyűlés végével

a szép történeti nevezetességi templomot tekintették meg, hol *Dobó* István egri hős és neje hamvai nyugosznak két mellékkoltár alatt, miről *Tahy* Ábrahám sz. széki tanácsos, plébános volt szives fölvilágosítással szolgálni.

IRODALOM.

A kath. ifjúsági irodalmat a következő két igen becses könyvvel gazdagította a Szent-István-Társulat.

Petike. Elbeszélések. *Rosegger* Péter műveiből összeválogatta és az ifjúság számára lefordította *Kőrösi* Henrik. Budapest, a Szent-István-Társulat kiadása, 1904. Ára 80 fillér. Németországban a *Rosegger*-féle ifjúsági elbeszélések igen nagy keletnek örvendenek. Különösen kedvelté teszi őket a nemes erkölcsi fölfogás, mely minden egyes darabból kisugárzik, ezenkívül a mese természetes és gyors lebonyolítása és az előadás egyszerűsége. Mind oly tulajdonságok, amelyek a felnőttek számára készült elbeszélésekben sem közönséges érdemszamba mennek: a kicsinyek mulattatására szánt olvasmányokban pedig a legjelesebb írónál is csak ritkábban szoktak egyesülni. A több kötetre terjedő *Rosegger*-féle elbeszélésekből *Kőrösi* Henrik tizenegy darabot választott ki és fordított le. Az egyes elbeszélések kiválogatásában dicsérettel kell megemlítenünk a fordítónak körültekintő tapintatosságát, amellyel mind olyan darabokat szemelt ki, hogy a mi ifjúságunk érdeklődését is kellő mértékben föl tudja kelteni. Elismeréssel kell szólnunk a fordítás szabatos és magyaros nyelvről is, amelyen a legtávolabbról sem érezhető, hogy fordítással van dolgunk. Irodalmunk épenséggel nincs valami nagy bővében illetén ifjúsági olvasmányoknak s ezért a fordító helyesen tenné, ha a *Rosegger*-féle elbeszélésekből még többet is nyujtana. Addig is ezt a kis kötetkét a legmelegebben ajánljuk az ifjúság barátainak és magának az ifjúságnak a figyelmébe. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

A győri vaskakas. Elbeszélés a török hódítás korából. Irta *Szerelenhegyi* Tivadar. Budapest, a Szent-István-Társulat kiadása, 1904. Ára 60 fillér. Hazafiás tárgyú ifjúsági elbeszélések elég szép számmal vannak irodalmunkban. Legalább nem mondhatjuk, hogy szükségét szenvedünk ebben az irányban. Azonban történetünknek épen az a korszaka, amely *török hódoltság* néven ismeretes, talán a legkevésbé van eddig az ifjúság részére földolgozva. Pedig e korból számos kisebb-nagyobb esemény szinte magától kínálkozik a földolgozásra, hogy a hazafias és vallásosság nagyszerű tetteivel lelkesítse az ifjúság könnyen hevülő szívét. A címbe elbeszélés történetünknek épen e nevezetes időszakából veszi tárgyát. A meséje elejétől végéig vonzó és érdekes, úgy hogy figyelmünk folyvást fokozódik egészen az esemény befejeztéig. Nyelvbéli előadása szabatos, magyaros és tárgyához mértén egyszerű. Ezenkívül még egy tulajdonságát kell e kis elbeszélésnek kiemelnünk: s ez az egész eseményen keresztülvonuló vallásos érzés. Ez nem hangzatos szólásokban nyilvánul, amelyek a vallásos érzésnek csak könnyen lefoszló mázai, hanem főképen az esemény tárgyának fölfogásában, a mese fűzésében és lebonyolításában mutatkozik. S ez a fölfogás annál jobban odaillik az elbeszélésbe, mert abban a korban, amelyben az író tárgyát merítette, a vallásos és hazafiás érzés az emberek minden tetteiben rendszeren egybeolvadva jelenik meg. E kis elbeszélést mind érdekfeszítő voltánál, mind helyes erkölcsi irányánál fogva a legmelegebben ajánlhatjuk. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

VEGYESEK.

Két új főpásztor kinevezése. A szepesi és besztercebányai egyházmegyék árvasága megszűnt, a hivatalos lap közli a király ő Felsege legmagasabb kinevezéseit:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Párvy* Sándor dr. fölszentelt püspököt, egri kanonokot szepesi püspökké kinevezem. Kelt Schönbrunnban, 1904. évi április hó 6-án. *Ferenc József* s. k. *Berzeviczy Albert* s. k.

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Radnai* Farkas fölszentelt püspököt nagyváradi latinszertartású kanonokot besztercebányai püspökké kinevezem. Kelt Schönbrunnban, 1904. évi április hó 6-án. *Ferenc József* s. k. *Berzeviczy Albert* s. k.

Az illetékes egyházmegyék és az egész hazai kath. tanítói hódolattal és örömmel fogadhatják a hirt, mert a Szentlélek kegyelméből két oly böles püspököt nyertünk, kik az iskolát, az egyház leányát szerető gonddal fogják istápolni a tanítósnak pedig szerető atyái lesznek. Isten áldása kísérje főpásztori működésüket.

Miniszteri vélemények a tanítói fizetés rendezéséről. A magyar tanítószócska érdeklődéssel várja, hogy a kormány hogyan vélekedik a tanítószócska fizetésrendezéséről, s hogy egyáltalában megszüntetnét törekszik-e azt az igazságtalanságot, hogy egyforma képzésű és föladat mellett az állami tanítók törvényesen több fizetést élvezzenek szemben a felekezeti és községi tanítószócskával, kiknek vállain nyugszik az egész magyar nemzeti közoktatás. Ez ügyben némi tájékozást nyújt Tisza István minisztere-nök úr, *Berzeviczy* A. kultuszminiszter úr a Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának küldöttségéhez intézett beszédükben. Tisza István gróf minisztere-nök válasza körülbelül ez volt: Tisztelt uraim! Legyenek meggyőződve, hogy amennyire az állam pénzügyi helyzete megengedi, mindent elkövet a kormány és már határozatot is hozott, hogy a tanítószócskának minden jogos kérelmét tekintetbe veszi. Ez a kormány azt az elvet vallja, hogy az állam gondoskodása kiterjedjen a felekezeti és a községi tanítószócskákra is. Az az ideális mérték, hogy az iskola-föntartóra való tekintet nélkül, minden népiskola tanítója egyforma fizetésben részesüljön, már egészen más kérdés és ezuttal el sem érhető, bár nagy lépést jelent majd e tere a készülő rendezés. Természetesen hivatását csak akkor töltheti be teljesen a tanító, ha nemcsak a jövő nemzedéket neveli hazafiás és általánosan emberi irányban, hanem, amire a szócskák is rámutatott, ha a népet erkölcsi, hazafiás, egyáltalában kulturális és gazdasági irányban helyesen vezeti. Ez olyan pálya és olyan hivatás, melynek útjai lehetnek göröngyösek, de minden harcosát fölemelheti az a nemes tudat, hogy magasztos rendeltetést tölt be. Mint a társadalom legérdemesebb tagját tekinti a tanító rendet és ez a nézete vezeti majd intézkedéseiben. — *Berzeviczy* Albert kultuszminiszter a küldöttségnek körülbelül ezt mondta: Igen tisztelt uraim! Örömmel üdvözlöm a magyar tanítók illetékes képviselőit, akik ilyen nagyszámú testületet. Atnyújtott kérvényüket tanulmányozni fogom, bár arról biztosíthatom önöket, hogy hivatalba lépésem óta semmiféle más tárgyat nem tanulmányoztam annyi figyelemmel, mint épen a tanítószócska anyagi kérdéseit. Ismerem a kérdés minden oldalát, oda irányul törekvésem, hogy úgy a fizetés, mint a nyugdíjügy menél előbb megoldásra jusson. A nem állami tanítók fizetésrendezését abban a törvényben fogja előterjeszteni, amely a népoktatási törvény revideálására van szánva s a mely már el is készült. Sajnálja, hogy a felekezeti és nemzetiségi viszonyokat érintő kényes kérdések miatt a javaslatot még nem publikálhatta. Annnyit azonban már most elmondhat, hogy a kormány kebelében már megvan a megegyezés az illetményekről s legközelebb már meglesz az anket és azon-túl a törvényhozás hozzájárulásával reméli, hogy a jövő évre már életbelép a nem állami tanítók fizetésrendezése. Annnyit már most kijelent, hogy az állami tanítók díjazásával való egyenlőséget keresztülvinni nem sike-

rült, mert ez meghaladta volna pénzügyi képességeinket. Így is jelentős lépést tesz a nem állami tanítóság anyagi téren. Ami a nyugdíjra vonatkozó kérelmet illeti, e tekintetben ismerteti a nyugdíjalapnak kedvezőtlen mérlegét, amely miatt immár két év óta folyik a tárgyalás a kultusz- és pénzügyminisztérium között. Sajnos, ezeket a tárgyalásokat még maig sem fejezhette be, mert mint kultuszminiszter úgy az érdekelt személyzetet, valamint az iskolafőntartókat nem óhajtja túlságosan megterhelni, míg a pénzügyminiszter a kincstár érdekeit képviseli. Mindkét részről azonban megvan a hajlandóság arra, hogy a tanítói nyugdíjtörvény alapelveiben a tisztí nyugdíjszabályzathoz alkalmazkodjék. Még Barabás György a szombathelyi egyházmegye katolikus tanítóegyesületének szintén a fizetés- és a nyugdíjügyben beadott kérelmét tolmácsolta, mire a tisztelgés véget ért.

Fölvétel az angolkisasszonyoknál. A budapesti angolkisasszonyok vezetése alatt álló királyi katolikus elemi tanítónőképző I. osztályába az 1904—5. iskolaévre folyó évi június 28-án lesz a fölvétel. A fölvétel iránti kérvények keresztlevele, utolsó évi bizonyítvány, esetleg értesítő és orvosi bizonyítvány mellékletekkel május 31-ig nyújtandók be az intézet igazgatóságához. Fölvételi vizsga június 27. Evi tandíj 100 korona. Helyszüke miatt csak katolikus növendékek vétetnek föl.

Szerkesztői üzenetek.

B. Gy. Közzétettük. A közösek kérvényével nem értünk mindenben egyet. — **K. K.** A jövő szám hozza. — **E. M.** Kiszedve közlésre vár. Készséggel. — **Sz.** Minden esetre. Az állami és felekezeti tanítóság egyforma anyagi elbánást érdemel. Ezt kívánja az igazság. — **S. A.** Fölhasznájuk. Jödszerű. — **H. E.** Közzétettük. — **Sz. F.** Csak magyarnyelvű iskolakönyvekkel foglalkozunk. — **G. L.** Egy kis türelmet. A nyomtatott egységes szövegű igazolványt a napokban megküldi az elnökség. — **W. B.** Intézkedünk. — **K. E.** Forduljon a kiadóhoz. — **B. V.** A jövő szám hozza. — Több levélre a jövő számban felelünk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Besztercebányai egyházmegye.

A bisztricsényi (Barsm.) róm. kath. magyar-tót kántortanítói állomásra május 15-re pályázat hirdettetik. Jövedelme 12 hold föld haszonélvezete, gabona, tűzifa és készpénzben a díjlel szerint 1039 68 korona. Lakása két tágas szoba, konyha, két éléskamra, istálló. Okleveles kántortanítók kérvényeiket a pályázat határmájáig *Havas Béla* plébánoshoz címezhetik. 91 1—1

Csanádi egyházmegye.

Pankotai (Aradm.) róm. kath. kántori állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazás 462 korona készpénz. Közvetlen a község alatt fekvő 16 magyar hold szántóföld, valamint 1/4 telek külállományú föld haszonélvezete, 42 méter tűzifa házhoz szállítva s mintegy 600 korona stolaris jövedelem. Kívántatik a magyar és német nyelv tökéletes ismerete, a zenében kellő jártasság. Tanítói oklevellel bírók előnyben részesülnek. Kellőleg fölszerelt kérvények *Nagy József* plébános címére *április 30-án* beküldendő. A választás egy próbaévre nyilvános énekpróba után május 3-án tartatik meg. Az állás azonnal elfoglalandó. 87 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Pusztaszentornyai uradalmi iskolához okleveles tanító kerestetik: megkívántatik kimutatható jártasság a gazdasági teendőkben, felügyelői teendőket kötelese végzeni, cséplés és kukoricatorrés alkalmával, valamint a tehenészethen. Evi illetmény: készpénz 400 kor., 1480 l. convencióbuza, 740 l. árpa, 50 kg. só, 1 tehéntartás,

2200 □ öl tengeri föld, lakás, kerthasználat, 4 folyó méter ölla és tandíj 2 kor. Az állás *július 1-én* elfoglalható. kikötöttik azonban egy évi próbaidő, melynek elteltével megfelelés esetén véglegesítettik. Bizonyítványmásolatok vissza nem küldetnek. *Szöv Lajos*, urad. intézőségé Nagy-Szénás. 86 1—1

Pécsi egyházmegye.

Kántortanítói állás. Jövedelem: 800 kor. készpénz, 6 1/2 hold szántó, 14 méter hasábfu, temetőfü, egy szekér széna, malomfuvarok, stóla; lakás melléképületekkel. Kötelesség: mindennapi és ismétlőiskola, vasárnapi, ünnepi és egyéb a községben szokásos istentisztelet és körmenetek. Iskolai nyelv magyar; istentiszteleti német, horvát és magyar. Választás *május 3-án*. Püspökmárok p. Himesháza. *Iskolaszék.* 90 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **kazári** (Nógrádm. p. Kis-Terenne) róm. kath. kántortanítói állomásra a «Népnevelő» 14. és 15. számában hirdett pályázat határidejéül *május hó 24-ike* tűzetik ki, mely napon a személyes megjelenés megkívántatik. Összes jövedelme 1165 kor. Kazár, 1906. április 16. *Grantner Antal* pléb., isksz. elnök. 85 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **nagyfrankvágási** róm. kath. kántortanítói állomásra *május 26-ára* pályázat hirdettetik. Az állomás jövedelme díjlel szerint 897 korona és tisztességes lakás. Folyamodványok iskolaszekhez intézendők: Nagyfrankvágás, Szepesmegye. 88 1—1

Orgona eladó. Nyolcváltozatú, hátuljátszó, használt orgona — amennyiben templomunkba nagyobb rendeltünk — igen jutányosan eladó. Ezen csinos külsejű, kellemes hangú orgona kitisztítva és fölhangolva, még sokáig használható. Közelebbi megtudható *Vall Jakab* kántortanítónál Fekete-Balagon (Zólyomm). 89 1—2

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír jóvágja, a Ferencz József-rendlovagja. A parisi és becsi világkiállításokon stb. helyről kitüntetve.

Legelőszobában és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tisztá leguymaszcso-rendszerint (pneumatikai) tartós, nemes-hangú orgonákat szállít. 30 év óta 800 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmersekeltebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jokrban tartása mer-ekekt árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.